

Rahvas ja poliitikud Valga tänavail

Kirjutage ka mind Keskerakonna toetajate nimekirja! Valin alati teie partei kandidaate! Mulle meeldib, mida Eesti Keskerakond teeb – seisab elektrienergia tõstmise vastu, nõuab kõrgemat palka, paremaid pensione ja lastetoetusi. Pidage vastu!

HEIMAR LENK
heimar.lenk@riigikogu.ee

Selliseid pöördumisi kostis Valga tänavail hulganisti. Elektrienergia tõstmise kettad, millega saab määrata läheneva hinnatõusu suurust, läksid rahvale kui soojad saiad. Värske Kesknädala 400 numbrit jagati laiali paari tunniga. Lugesimatud õhupallid aga värvisid sel laupäeval Valga linna roheliseks.

Inimeste huvi poliitika vastu on suur, kuid küsimustele ausaid vastuseid pole palju kuulda. Seepärast korraldab Keskerakonna noortekogu regulaarseid väljasõite piirkondadesse, et elanikega otse suhelda. Igal sõidul on kaasas ka sealtkandist valitud Riigikogu liige ja rahvakohtumistest võtavad osa kohaliku võimu keskerakondlastest esindajad. Kohtumisi on peetud juba Tallinnas, Haapsalus, Raplas, Põlvas. Ees ootavad Võru, Jõgeva jmt keskused.

Foto 1:
VAATA! Kui huvitav riistapuu, mille keskmehed välja mõtlesid! Selle kettaga näeb ju tulevikku ette. Maailma lõppu ei tule, kuid kindel on see, et elu läheb kallimaks ja riik rahvale appi ei tule.

Foto 2:
PANGE MIND KIRJA! „Tahan toetada Edgar Savisaare poliitikat ja astuda Keskerakonna liikmeks!“ Selliseid soovide tuli Valgas palju. Kesknõor Oliver Liidemann pani kõik soovijad kirja. Kui see tehtud, sai tulevane erakondlane rohelise õhupalli.

Foto 3:
KAS NURGATAGUNE POLIITIKA? Oh ei! Kesknõor Raivo Tammus (vasakul) räägib hoopis kõrgetest hindadest, mis sun-

nivad viimase kui pudeli taarapunkti viima, ja kingib valgalasele Kesknädala.

Foto 4:
MILLAL VALITSUS KUKUB? Täpset kuupäeva ei osanud kesknõored valgalastele öelda, kuid nõustusid meeste arvamusega, et Andrus Ansipi seltskond valimiseni vastu ei pea.

Foto 5:
POLIITIKUD AKTSIOONIS, LAPSED RÕÕMSAD: Valga aselinnapea Alar Nääme ja Riigikogu liige Heimar Lenk jagavad Valga inimestele meeneid. Ajalehe ja mõõtmisketta sai seekord tasuta, kuid Ansipi ja Partsu kõrge elektrienergia peab iga pere ise kinni maksma.

Fotod: Heimar Lenk ja abilised

Võtame Võru kodanikele tagasi!

Võrus võimu juures jämedat otsa enda käes hoidva Reformierakonna kohalik tuumik on nakatunud samast haigusest, mida põevad nende juhid ja õpetajad Toompeal. Selleks tõveks on rahvast võõrandumine.

TOOMAS PAUR
Keskerakonna Lõuna-Eesti koordinaator

Võõrandumine ei teki üleöö. Tegemist on pikaajalise ja progressiivse haigusega, mis inimesi võimu juures nakatab. Kõige kummalisem on see, et haigusest tekkivaid valusid ja vaevusi peab taluma mitte haigestunu, vaid teda hooldav

ja toitev tohterdaja, antud juhul siis rahvas.

Reform ise oma tupikut ei näe

Ainult vaimselt tugevatel jätkub oskust oht ära tunda ja midagi selle ärahoidmiseks ette võtta. Teised joobuvad võimust ega suuda tajuda enese allakäiku. Võru reformiera-

kondlased ise ei ole oma allakäiku ilmingutest aru saanud. Kui veel 2000. aastate keskel paistis see seltskond silma värske ideedega ja loovate tegudega, siis tänaseks on jõutud ummikusse.

Kui edasiminekuks puudub oskus või isegi tahe, algab stagnatsioon, tagasimineku, kus võimulolijate tegevus keskendub ühiskonnatöö asemel isiklike hüvede kindlustamisele.

Reformierakonnas näemegi, et võimulolijate isikkoosseis ei ole aastatega kuigipalju muu-

Paur

tunud. Järeeljuoksikute motiiviks on olla võimu juures üksipuha mis hinna eest. Paraku tähendab see, et ruumis on õhk üsnapak. Kuna sõltuvus partei võimulpüümisest on suur, ei julge keegi öelda: teeme aknad-ukseid lahti! Nõnda näeme Võru linnapead ja volikogu esimeest küll tihti peale poseerimas Võru Linna Lehe esiküljel, kuid meil jäi tänava nägemata, kuidas pidi korda saama tiheda liiklusega, kuid allpool igasugust arvestust olev Kreutzwaldi tänav, kus vihma korral jalgsi liigelda

ei ole võimalik. Selle asemel näeme, kuidas valitsev seltskond on asunud jõuliselt avalikku raha kanaliseerima. Kui Võru Soojus sai müüdü ja üks nõukogu langes ära, võeti üle sihtasutuse Võru Kannel ja Võru Spordikeskuse nõukogud, kus poliitikaväliseid inimesi nüüd enam ei kohtagi. Tagatipuks määrati nõukogu poliitikutest liikmetele palgad, mis panevad linnakodaniku ahhetama.

Loe edasi lk 3

Juhtkiri

Pimesoolepõletiku ravimisest kummeliga

LAURI LAASI
Riigikogu liige, Keskerakond

Olen jätkuvalt veendunud, et õhtumaistes ühiskondades välja kujunenud demokraatiamodelist paremat Eestis luua ei õnnestu. Ammugi ei saa seda teha Facebook'is selliste ideede kogumisega, millest presidendi targal ja kõikenägeval juhtimisel nüüd eelnõusid hakatakse vorpima.

Inimesed on saanud parlamendile ettepanekuid esitada kogu aeg, ka elektrooniliselt (nt endise TOM-i ja nüüdse osale.ee kaudu, mida haldab Riigikantslei). Neist on aastate jooksul ka eelnõusid sündinud. Mida on siis uut?

Ärksad humanitaaradlased ja mõni endine parlamendipoliitik on äkitselt Harta12-s avastanud, et demokraatia enam ei toimi, et erakonnad ei kuula rahvast, et poliitikute ja rahva vahel on usalduskriis. Huvitav, et juba aastaid kestnud teerullipoliitika opositsiooni ettepanekute suhtes, mis on ju ometi ligikaudu poolte Eesti inimeste soov ja tahe (sageli muide nendesamade interneti-ettepanekute vormis), on jätnud täiesti külmaks nii presidendi kui ka nüüd nii häälekate MTÜ-de juhid, rääkimata presidendi ümarlaua seltskonnast. Demokraatia lämmatamine, valitsusparteide diktaat ja politiseeritud ametnike kaudu teostatav kontroll ei saanudki viia millegi muuni kui „süsteemi kristalliseerumiseni“, kui kasutada prof. Lauristini kujundit. Praegune demokraatia kriis ei ole erakonnapoliitika kriis, vaid valitsemise kriis.

Teinegi ümarlaua idee kaasata vabakonnad seadusloomesse teeb, pehmelt öeldes, ettevaatlikuks, vähemalt praeguse õigusruumi kontekstis. Parteid on võrreldes MTÜ-dega vägagi läbipaistvad ja reguleeritud, ka on neil valimiste läbi saadud mandaat ja legitimsus esindada oma valijaid. Keda esindavad aga paarikümne aktiivse MTÜ juhid? Kas oma sõpruskonna, tänava, asumi huve?

KESKMÖTE: Praegune demokraatia kriis ei ole erakonnapoliitika kriis, vaid valitsemise kriis.

Või välismaise rahastaja omi? Me ei tea seda. Võib ju väita, et legitimsus tekib juba järgmistel valimistel, kui mõnel vabakonnal õnnestub ületada 5% künnis. Siis on teine asi, kuid siis peaksid nemadki alluma erakonnaseadusele, rääkimata arvukatest piirangutest ja avalikkuse kontrollist, mis saab osaks parteidele. Ning mis eristab neid siis tavalisest uuest parteist *a la* omaaegne Res Publica?

Minu seisukoht on, et Eesti demokraatia vajab ravi või lausa elustamist. Kuid seda ei saa me uue partei „turuletoomisega“, vaid kõrgis euroopalikes ühiskondades toimiva parlamentaarse süsteemi parandamisega. Alustuseks vajame avatud diskussiooni teemal, mis ja miks on läinud ühiskonnas nii valesti, et enamus saab minna peaaegu diktatuurini vähemuse vastu ning et juba pikemat aega on võimalik olukord, kus pool elanikkonnast on kaasarääkimisest täiesti välja lülitatud. Mille poolest siis need inimesed nii halvad on, et nende häält meil millekski ei peeta? Avatud diskussiooni eelduseks, muide, on meedia valmisolek anda võrdväärset sõna kõigile maailmavaadetele, mõnitamata ja tasalülitamata. Viimatimainitud eelduse täitmata jätmise kümnekonna aasta jooksul on kindlasti üks demokraatia kängumise põhjusi.

Teiseks eelduseks on ühiskonnateadlaste aktiivne osavõtt, mitte viimastel aastatel neile omane olnud vaikimine. Kindlasti ei saa diskussiooni vedada või vahendada Ilves, kes ei ole näidanud end kogu rahva presidendina, vaid teatud poliitilise kildkonna esindajana, ja kel seetõttu puudub suure osa rahva usaldus. Kui me neid asju selgeks ei räägi, võime lõpmatuseni juurde luua uusi poliitilisi rahvaliikumisi ja vabakondi ning tuua need ka parlamenti, kuid valitsemis-süsteem mädaneb edasi ja nakatab lõpuks neidki. Meie demokraatia hädad on palju sügavamal kui tuimas konstateeringus „erakonnad ei kuula rahvast“. Presidendi ümarlaud ei vii meid kuidagi lahendusele lähemale, nii nagu president ise pole kunagi protestinud demokraatia kägistamise vastu Eestis. Mul on hea meel nende inimeste üle, kes tulid tänavatele, et protestida Ansipi-Ligi valitsuse ülbuse vastu. Seda suurem on hirm, et väljatulijate siirast muret Eesti pärast kasutatakse ära järjekordse parteikese loomiseks ei tea kelle huvides. Kutsun üles lagedale tirima ja välja ravima Eesti demokraatia tõelisi hädasid, mitte aga valmistama järjekordset pettumust neile, kes meie maal veel südant valutavad, selle asemel, et siit pettunult lahkuda.

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja Urmi Reinde urmi@kesknadal.ee 6 274 583
Uudistejuht Indrek Veiserik indrek@kesknadal.ee 6 274 571
Toimetaja Tiit Maksim tiit@kesknadal.ee 6 274 573

Toimetuse käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post.
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

NÄDALA NUPUD

Keskerakond ajas koalitsiooni ööstungite pärast närvi

Andres Herkel (IRL või Vaba Isamaaline Kodanik; KN ei saa aru, kumba kuulub) kurdab Delfis, et ta tervis läheb käest ära, kui ööstungid veel kaua jätkuvad. Mispeale netikommentaatorid küsisid: kas eesti inimestel ei lähe üldse tervis ära, kui neid juhib selline äpu valitsus? Igatahes Keskerakonna surve hakkas tasapisi, alles elektrivõitluse kolmandal nädalal, koalitsioonile silmnähtavalt mõjuma. Jaanus Tamkivi ja Kaia Iva (Reformi ja IRL-i fraktsioonijuhid) annavad meediakanalitele närvilisi intervjuusid ja nende nägudelt paistab kõike muud kui rahulolu ilusa eesti eluga, mida nad seni jäigalt vaid kiitnud on. Keskerakond on otsustanud seekord lõpuni minna – õige ka, sest lahinguvälja mahajätmise oleks nüüd juba ränk enesealandus. Pärast ei kuuleks muud kui süüdistusi, et mis neist ööstungest ka kasu oli. Igatahes esitas Keskerakond 2013. aasta riigieelarve kolmandaks lugemiseks üheksa muudatusettepanekut, mis keskenduvad jätkuvalt elektriaktsiisi langetamisele ja koolitoidutoetuse suurendamisele. Kuid isegi sellest ühest, elektriaktsiisi vähendamisest, piisaks, et üldse dialoogilaua taha minna. Aga keegi ei taha sinna opositsiooni kutsuda!

„Soovime eraldada maksuametile täiendavaid vahendeid

võitlemaks maksupettuste ja maksudest kõrvale hiilimisega, kust jääb riigil aastas saamata ligi 400 miljonit eurot. Nii oleks võimalik leida kate töstmaks toetust koolitoidule ja langetamiseks elektriaktsiisi,“ selgitas Keskerakonna esimees Kadri Simson (*pildil*). Kuna valitsus saab kontrollida 2/3 elektrihinnast, siis on just valitsuse kätes võimalus leevendada elektrihinna tõusu.

Keskerakond valitsuse tegevusetusega ei nõustu. Lisaks on Simson öelnud, et MISA (integratsiooni sihtasutus) abil seitsmest reformierakondlasest toodetud filmid on raha ebaotstarbekas kasutamine – ka need summad võiks Reformierakond eelarvesse tagastada ning suunata näiteks Narva linna lasteadeadele eesti keele õppeks.

Seni on valitsus vaid kiirkorras makse tõstnud (vt KN veebist üle-euroopalist tabelit maksukoormuse kohta eri riikides!). Eesti ainus võimalus on, et opositsioon püüab kogu jõust jätkata parlamentaarset survetamist saavutamaks tuleval aastal vähemalt elektrimaksude alandamine. Jah, kuigi see summa pole suur, on asi põhimõtteline. Demokraatiast ja sõnavabadusest võivad valitsuspoliitikud küll pikalt jahuda, kuid keegi võiks siin riigis rääkida ka palgatõusudest ja hinnagaloppide peatamisest.

Kriis ja Keskerakond Hennoste määratluses

Teadur ja meediaekspert Tiit Hennoste avaldas 16. novembri Sirbis kirjutise „Sotsiaalne ärkamisaeg – tervisi teisest Eestist!“, mis on kommentaarisaadetes ja blogides rohkesti tähelepanu ja tsiteerimist leidnud, samuti Facebookis kõvasti jagatud. Hennoste (*pildil*) ise ütleb, et teda sundis kirjutama ühiskonda keerutatav kriis.

Hennoste alustab Reformierakonna rahastamisest ja viitab selle erakonna ühtehoidmise süsteemile, nagu see tuleb tuttav ette „sala-luurest, narkodiilerite organisatsioonidest, pörandaalustest parteidest, maffias“.

Hennoste võrdleb hetke-Eestit nõukogude võimuga samuti, nagu hiljuti tegi seda Rein Raud, kuid Hennoste läheb analüüsis kaugemale – tema sõnul on maksimaalselt palju ameteid meil parteistatud, mis tähendab kohustust olla parteis ja olla lojaalne. Mis omakorda tähendab, et lojaalsus toob töökohti, või tuleb vahetada parteid. Et seda vältida, on vaja luua „mehhanismid, mis kaitsevad inimesi sundparteistamise eest ja depolitiseerida suur osa võimust. Kui see jääb tegemata, siis ei muutu uute parteide tuleku järel mitte midagi“, ütleb Hennoste. Ehk teisisõnu, ta läheb hartalastest sügavamale ning näeb lahendusi mitte pelgalt juhtide stiili muutmises ja

poliitikute vahetamises, vaid alustude raputamises.

Hennoste arutleb veel demokraatia, moraali, siiruse, tõe ja valetamise üle, ja teeb seda meisterlikult ning ausalt. Seda on küll kogu tema essees tunda, et ta ei näe ennast selle etalonina, kes peab minema Riigikogusse ja välja vahetama praegused parteid – mida on varjamatult tunda „Harta12-le“ allakirjutajate seas, kellest nii mõnigi on „vana kommunist“, kelle kogemuseks Eesti poliitikas oli kõrbemine. Praegust aega nimetab Hennoste sotsiaalseks ärkamisajaks, ja kriisis arvab ta olevat mitte kogu demokraatia, vaid eliididemokraatia. Eliididemokraatia lammutamises ta näebki kogu „Harta 12“ ideed. Hennoste tekst on nauditav ja Kesknädalal on raske võtta tõsiselt praegu tegutsevat poliitikut, kes pole seda esseed lugenud või ei suuda Hennostega (või teiste „eesti asja“ eest seisjatega, nt Mati Hint eelmises ja tänases Kesknädalas) kaasa väidelda.

Kuid Kesknädalal paelub veel muu. Hennoste tekst lõpeb *post scriptumiga*: „PS Huvitav on selles kriisis veel üks asi, nimelt see, et Keskerakonnast lihtsalt ei räägita. Ta on kõrvale jäetud. Tühi koht. See ennustab midagi.“ Mida?

HIIBUSE NÄDAL

DIALOG OPOSITSIOONIGA

Helme: Ajakirjanike seas levib enesetsensuur

Konservatiivse Rahvaerakonna juhatuse liikme Martin Helme sõnul on konkurentsiga Eesti meedias kehvad lood – turul tegutseb sisuliselt vaid kolm suuremat meediagrappi: Schibsted, Eesti Rahvusringhääling ja Hans H. Luigele kuuluv kontsern. Kui ajakirjanik ühest neist tüliga lahkub, eriti veel maailmavaatelistel põhjustel, siis on tal ideoloogiline märk otsaes ja uut töökohta raske leida.

„Tallinna TV on meediamaastikul oluline abi – ta pakub konkurentsi ja ajakirjanikele väljundit;“ ütles Helme 29. novembril MTÜ Ausad Valimised korraldatud poliitika õhtukooli viimasel loengul „Meedia: kes manipuleerib manipuleerija-tega?“.

Helme sõnul on poliitiline debatt aastaid olnud vildakas – see tuleneb meediaväljaannete ühepalgelisest maailmavaadest. Ta selgitas, et Eesti Päevalehes, Delfis ja raadios ajakirjanikuna leiba teeninuna teab, mismoodi toimetustes ajakirjanike mõtlemist kujundatakse.

„Ma ei ole terve elu jooksul näinud, et keegi tuleks meediaväljaandes ja ütleks: sellest ja sellest me kindlasti ei kirjutane. See käib peenemalt. Kujuneb välja grupimõtlemine: sarnane toodab sarnast,“ ütles Helme. Toimetus hakkab oma töö käigus järgima ühesuguseid väärtusi, ja kes nendega ei sobitu, visatakse ringist välja.

Ise oli ta seda saanud tunda 2006. aasta presidendivalimiste ajal, mil, vastupidiselt kolleegidele, ei toetanud ta Ilvest ja sai hukkamõistu osaliseks. Meedia kujutas tol korral Rüütli ülitagurliku presidendina, tema vastaskandidaati Toomas Hendrik Ilvest esitleti aga lääneliku ja uuenuduslikuna.

Eestis panevad avaliku infovälja paika paar suuremat ajalehte, väitis Helme. Need väljaanded tekitavad agendad. Avaliku infovälja äärealadel eksisteerivad vandenõuteooriad, subkultuurid jne, kuid need Helme sõnul ei määra, millest tervikuna räägitakse. Meedias on täiesti kummalisel moel tekkinud rida teemasid, millest „ei sobi“ rääkida ja kus kehtib enesetsensuur. „Kui sa räägid, siis lükkad ennast „seltskonna“ äärealadele,“ ütles Helme. Meedia manipuleerimise vastu aitab see, kui inimesed on informeeritud, märkis Helme. Ta tundis heameelt selle üle, et president Ilvese hiljutise Jääkeldri-ümarlaura kohta meedias ilmunud kommentaare lugedes oli märgata varasemaga võrreldes inimeste märksa enam teadlikkust – seega on Eesti valijad saanud kupselmaks.

Ummelas: Meil pole vaba ajakirjandust

Tallinna Televisiooni peatoimetaja Mart Ummelas meenus oma ettekandes, et Edgar Savisaare valitsuse omaaegse kultuuriministri Lepo Sumera kabinetis, kus tema töötas asetäitjana, sooviti ajakirjandusvabaduse seaduse rakendamist Eestis. Kahjuks ei lasknud Vaba Eesti ja prokommunistlikud jõud Ummelase

sõnul seda kava ellu viia. Tänapäeval, Ummelase hinnangu põhjal, meil vaba ajakirjandust pole. Meediat omavad väliskontsernid tegelevad tema sõnul väljaannetes peamiselt oma toodete reklaamimisega. Selle nähtusega oleks ajakirjandusvabaduse seadus Ummelase sõnul just võidelnud.

Ummelas tuletas meelde, miks tal polnud enam võimalik ERR-is tööd jätkata. Nimelt andis ta ajalehele Pealinn intervjuu ja väljendas Facebookis kahtlusi, miks ikkagi ajakirjanikke saadeti Liibanoni pantvangide vabastamise operatsiooni käigus „päevitama“. Pärast seda oli ERR-i juht, reformierakondliku taustaga Margus Allikmaa kutsunud ta „jutuajamiseks“, et teatada: Ummelas jäetakse küll ERR-i tööle, kuid ta ei saa sisuliselt enam midagi teha.

Miks Pressinõukogu vaikib ja kuhu see on kadunud? – küsis Ummelas. Lisaks tundis ta muret selle üle, et Eesti Ajakirjanike Liit on samahästi kui välja suretatud. „Vaadake faktidele silma – ajakirjandus on ammu kinni pandud,“ ütles Ummelas.

Palmaru: Eesti ajakirjandusvabaduse kõrge koht kaheldav

Tallinna Ülikooli dotsent Raivo Palmaru avaldas oma ettekandes arvamust, et kuigi riikide ajakirjandusvabadust võrdlev organisatsioon Freedom House paigutab Eesti meediavabaduselt kõrgele kohale, pole see siiski mitte nii, sest hinnang antakse, toetudes vaid sellis-

Ülal: KURSIS MEEDIA PROBLEEMIDE GA: (vasakult) Martin Helme, Mart Ummelase ja Raivo Palmaru ettekandeid läbis üks ühine mure: Eesti meedia on suletud ja siin puudub konkurents.

AKTIIVSED JA TEOTAHTELISED: MTÜ Ausad Valimised juhatuse liikmed Tallinna linnaametnik Siret Kotka ja Tallinna Ülikooli poliitikateooria professor Rein Ruitsoo väärivad tunnustust poliitika-õhtukooli põneva üritustesarja korraldamise eest. Rahva huvi püsis kuni viimase kohtumiseni suur. Loodetavasti annab sarja populaarsus korraldajatele tõuke midagi sellesarnast ette võtta ka uuel aastal.

Fotod: Urmi Reinde

tele meediaväljastele faktoritele nagu riigi õigusruum, poliitruum ja majanduskeskkond. Palmaru kinnitusele peavad ajakirjandusvabaduseks olema olemas ka alternatiivsed väljaanded. „Alternatiividega on meil väga suured probleemid. Minu hinnangul on Eesti päevalehed sama suletud nagu

Toompea lossi puhvet turistile. Telekanaleid vaadates on tunne, et Telemajas on ajamasin ja katsetatakse selle tagasikeeramist,“ ütles tunnustatud meediataadlane.

Eestis on toimunud meedia kaaperdamine, väitis Palmaru. „Erinevad rühmad kasutavad seda omadel eesmärkidel. See

ei puuduta mitte kogu meediat, aga põhiliseks probleemiks on läbiipaistmatud omandisuhted, poliitikute kontroll meedia üle ja kahjuks ka eriteenistuste infiltreerimine meediasse.“

Indrek Veiserik

Haridusedenduse parameetreid

30. novembril võis Tehnikaülikooli peahoone suurauditooriumis, mis sai Tallinna munitsipalteedi algatusel kokku tulnud VIII omavalitsusfoorumi osavõtjaskonda tuubil täis, Eesti haridusoludest meelde jätta kurba realismi, aga ka häid soove ja ilusaid illusioone.

Keskseks kujunesid akadeemikust haridusministri Jaak Aaviksoo poolt õpetajatele korduvalt ja erakordse entusiasmiiga töötatud palgatõusu ulmelised ja tõsielulikud külljed, sealhulgas palgatõusuga seostuvad koolivõrgu säilitamise ja arendamise (s.t kokkutõmbamise) visioonid. Omavalitsustegelaste valgustamiseks kohal olnud haridusministeriumi ja rahandusministeriumi esindajate paduoptimistlikele ülesastumistele reageeriti mitte ainult vaiksete umbaladusoietega (*Püha müristus, kus siin loogika on!*), vaid ka hingemineva pilkava aplausiga. Nüüd teame, et üha hõrenea asustuse jaoks liigitiheda ajast-arust koolivõrgu optimeerimise ehk hõrendamise seisukohast loetakse kodulähedaseks kooliks algkoolilaste jaoks veel kuni 6,3 km kaugusel olev, III kooliastmel on koduläheduse-mõõduks 11,7 km. (Seda ka seal, kus pole bussühendust?)

Riikliku haridusedenduse õnnetee on: vähem kooli ja vähem õpetajaid, sest siis on allesjäänutel elu parem – koolile jätkub rohkem õpilasi ja õpetajale tusedamat palka. Kõrgeimate haridusjuhtide meelest peaks õpetajate palk mõne aasta pärast ületama Eesti keskmist viiendiku võrra. Juba 2013. aastal peaks riikliku haridustoetuse see osa, mis läheb pedagoogide palkadeks, olema

11% suurem, kuigi riigieelarvest pigistatakse välja kuni 5%. Seni on sellest rahast tasustatud koolide tegutsemiseks hädavajalikku tugipersonali (psühholooge, logopeede, sotsiaalpedagooge jne), kuigi haridusministri meelest oleks pidanud kõik raha minema üksnes õpetajatele – tugipersonal olgu koolipidajate, s.t. kohaliku omavalitsuse (KOV) palgal. Paraku kurdab KOV, eriti pise-mates linnades ja valdades, et neil sellist raha ei jätku, kuigi nimetatud spetsialiste on hullusti tarvis ja vajadus kasvab. Näiteks nn indigo-lastest ja hüperaktiivikutest õpilaste suurenev hulk tekitab kooliellu emotsionaalseid probleeme, mis sünnitavad peavolu mitte ainult haridus-, vaid ka sotsiaal- ja siseministeriumile. Omavalitsusfoorum sai teada sedagi, et koolikiusamise esinemuselt on Eesti Euroopas teisel kohal. Seega tuleks tagajärgede kõrval vaeva näha põhjuste ärahoidmisega. Sest kool pole ainult õpetamis-, vaid ka kasvatamiskoht.

Eesti õpetaja on üliväga hakkaja entusiast, kes ei hooli töötasu nappusest ja koormuse tusedusest. Talle nüüd ette nähtud „üldtööaeg“ on 35 tundi nädalas, kuid sellesse pressitakse ka tegeliku töökulu vaatluste läbi kogusummaks mõõdetud 50–60 tundi. Mõni suudab anda õpilastele nädalas 27 sisukat tundi ja vajadusel enamgi. Inimliku kooli väsimatu eestvõitleja, Tallinna Prantsuse Lütseumi direktori Lauri Leesi pealehakkamisel foorum fikseeris: õpetajate normkoormus olgu siiski 18 tundi nädalas ja klassijuhatamistöö eest makstagu edaspidigi.

(Parimini kirjeldab olukorda Eesti koolis käesoleva lehe 6. ja 7. küljel professor Mati Hint!)

Tiit Maksim

Võtame Võru kodanikele tagasi!

Algus esilehel

Paratamatult mõjuvad need suured arvud asutuste kultuuritöötajatele ja treeneritele laastavalt, seda enam, et reaalselt tööpanust nõukogu liikmetel ju ei ole.

Poliitikut kontrollivad tänavalampide vahetamine

Novembrikuisel volikogu istungil asutatud uus linnaettevõtte OÜ Taristuhaldus võib olla vajalik asutus, kuid täiesti vastuvõetamatu on see, kuidas ilma igasuguse konkursita määrati selle juhatajaks reformierakondlane Olev Lüütsepp, ja tõenäoliselt mehitatakse ka selle ettevõtte nõukogu kõrgepalgaliste poliitikutega, sest tänavalampide vahetamine ei saa poliitilise kontrollita ju toimuda. Eks näis, kuidas lahendatakse pärast Võru Soojuse erastamist selle viimase juhatajaks olnud reformierakondlase Ilmar Silla töökoha küsimus. Kas selleks saab koht linnavalitsuses või leitakse midagi muud?

Parim ravim poliitikule rahvast võõrandumise vastu on veeta mõni aasta opositsioonis, et võimaldada omavalitsust või riiki juhtida neil, kellel on värsked mõtted, kuidas elu edasi viia. Reformierakond on kahjuks tõestanud, et nende poliitika eesmärgiks on saanud vaid nende enda heaolu. Opositsioonis viibimine tuleks reformistidele ainult kasuks, sest võimaldaks neil kahe jalaga maapinnale tagasi tulla, vaadata ja kuulata, mis Võru inimestel muret, ja lahti saada tegelastest, kes on end saamahimuliste puukidena erakonna külge imenud.

Keskerakond ajab eesti inimese poliitikat

Täna saame aru, miks on kogu riigis üritatud iga kandi pealt laimata, alavääristada ja nõrgestada opositsioonilist Keskerakonda. Näeme, miks on soovitud jätta muljet, justkui oleks kõik, mis riigis pole korras, Keskerakonna tegemata töö. Samas vaadatakse mööda sellest, mis on Tallinnas ära tehtud kodanike turvatunde loomiseks, töötute-kodutute aitamiseks, abiprogramme käivitamiseks. Kas ei ole viimane aeg teha vahet poliitikal, mis panustab oma kodanikku, tegutseb eesti inimese toimetuleku nimel, ning poliitikal, mis töötab täistuuridel vaid eliidi helge homse kindlustamiseks?

Keskerakond on Võrus jaganud võimuvastutust, kuid saanud samas võimu teostamisel kaasa rääkida vaid poole suuga, omades küll piisavat opositsioonikogemust. Oleme küps erakond, mille liikmed tajuvad ühiskonna ootusi, me kuuleme võimalolijatest paremini, millest inimesed räägivad ja mida tuleb elu-olu parandamiseks ette võtta. Kindlasti ei suuda kohalik omavalitsus lahendada kõiki probleeme, kuid kodanikku ei jäeta tema probleemidega üksi. Omavalitsus peab olema koht, kus osatakse inimestele soovitusi anda. Linnavalitsuse head ametnikud nii talitavadki, sõltumata sellest, millistest erakonnast on parajasti nende ülemused. Aga ametnikel on tunduvalt lihtsam tööd teha, kui linnajuhiid on nendega ühel lainel ega riku oma kahepalgeline tegevusega kogu linnavalitsuse mainet.

Toomas Paur, Võru linnavolikogu liige, Keskerakond

Keskerakonna omavalitsuskogu infopäev Viljandis

Keskerakonna omavalitsuskogu korraldab neljapäeval, 6. detsembril kell 16.00 Viljandi Linnaraamatukogu III korruse konverentsi- ja näitusesaalis (Tallinna tn 11/1) INFOPÄEVA.

16:00 Avasõnad

16:10 Sulev Liivik (*Rahandusministeeriumi kohalike omavalitsuste finantsjuhtimise osakonna juhataja*) „Kohalike omavalitsuste finantseerimisest”

16:40 Marko Gorban (*Põllumajandusministeeriumi maaelu arengu osakonna juhataja asetäitja*) „Euroopa Liidu toetused maaelu toetamiseks Eestis 2014–2020”

17:10 Evelina Teearu (*Haridus- ja Teadusministeeriumi juhtkonna nõunik*) „Hariduse rahastamine”

17:40 Jüri Võigemast (*Eesti Linnade Liidu tegevdirektor*) „Volikogu liikme roll kohaliku omavalitsuse elukeskkonna kujundamisel”

Modereerib Jüri Ratas

Üritused Tartus

Neljapäeval, 6. detsembril kell 15 Tartu raekoja saalis arutelu tervishoiuteemadel dr Peeter Laasikuga.

Reedel, 7. detsembril kell 15 kohtub Keskerakonna büroos valijatega Riigikogu liige professor Aadu Must.

Teisipäeval, 11. detsembril kell 16 kohtub Keskerakonna büroos valijatega Tartu linnavolikogu liige Olev Raju.

Pikaajaliselt Keskerakonna töökspidamistele truuks jäänud juubilar!

TÕNIS KIPPERIT

õnnitleb hiljutise 50. juubeli puhul

Keskerakonna Saaremaa piirkond

Head advendiaja algust!

Sügjs on läbi ja algab jõuluootuse aeg – esimene advent oli juba 2. detsembril.

Tallinna Jõuluturg on tänavu avatud 8. jaanuarini 2013 iga päev kl 10–19

Kultuuriprogramm algab reedeti kl 17 ja nädalavahetustel kl 12.

Põhjapõdrad, jõuluroad, soojad joogid, kingitused, suveniirid, jõluehted

Tulge kogu perega – Jõuluvana ootab!

Tallinna Keslinna Linnaosavalitsus

Piiblis on juttu sellest, kuidas võimuahne madu pakkus esimestele inimestele õuna ja lihtsameelsed kohe söidki. Kas järgnenud karistus saavutas soovitud tulemust ja inimene ei langenud edaspidi libekeelse meelituse ohvriks? Pigem kõik ununes.

FEJA RÄIM
kauaaegne majandustöötaja, nüüdne pensionär, Keskerakonna liige

Juttudel mälu lühidusest ja mõistuse puudulikkusest on alust, kui meenutada, kuidas „Harta 12” autorid otsekohe leidsid tuhandeid allkirjutajaid, ilmselt siis ka tulevase valijaid juhaks, kui riigielarve peaks läbi kukkuma ja ukse ees oleks uued valimised. Usinaid allkirjutajaid ei heidutanud asjaolu, et täiesti avalikult seisavad „Harta 12” taga üle 20 aasta demokraatiat naeruvääristanud poliitikud ning praegunegi harta ilmutamisele järgnenud tegevus on selles esitatud sisust ja demokraatiast väga kaugel. Kas ununes allkirjutajatel seegi teadmine, et võilillest roosi ei kasva?

Madu jättis võimaluse valida, harta mitte

Kui piiblis madu jättis inimesele vähemalt võimaluse valida, kas õuna süüa või mitte, siis „Harta 12” avaldamisele järgnes üleriigilistes teleuudistes kohe „stiilne” ja selgesõnaline ähvardus: kes hartaga käivi-

tatud protsessile ei järgne, seda tulevikus võimu juurde ei lasta. Ainuüksi selline ähvardus oleks pidanud Eesti rahvast mõtlema panema, kellega ja millega sellise ilusa teksti autorite näol on tegemist. Selge mõistuse halvas teadmine, kuidas lood valimistega meil ikkagi tegelikult on, ja kabuhirm, et nüüd lüüakse riigipiruka juurest minema, kui uue pettustekampaaniaga kaasa ei jookse.

Sellisest ähvardusest järeldub ju, et harta autorite taha varjunud seltskond määrabki Eestis valimistulemused, olgu seadused millised iganes. On siis valimistel enam üldse mõtet?

Tuleb tunnistada, et 20 aastat on kahjuks lugu valimistulemustega Eestis just nii ka olnud, et võimule pääsevad vaid need, keda valdav osa Eesti rahvast ei oleks tahtnud valida. Nüüd siis võimurid, keda pole tahetud, muudavad hartaga end soovituteks?

Lootusetult hilja?

Kas pole lootusetult hiljaks jäänud demokraatiale üleminekuga alles nüüd, kus oma-

Kui kisa-kära elektri hinna tõusu üle väga kõvaks läks, hakati valitsuse tasandil korrumata: olge ikka mõistlikud ja hoidke energiat kokku! Mina kui seaduskuulekas kodanik hakkasingi kohe mõtlema, kuidas saaks kokku hoida elektrit, mis on toodetud meile kõigile väärtuslikust põlevkivist, meie kallist puidust ja tuuleenergiast.

ANDRUS TAMM
Keskerakonna Narva piirkonna esimees, huumorijakirja Pilkaaja peatoimetaja

Põhjust kokku hoida on seda enam, et juba augustikuust on võrgutasud tõusnud 2,6% võrra ja järgmisest aastast tuleb elektritunduvalt kallim, sest elektriturul tehakse väravad lahti.

Läksin väljalülitamisega hasarti

Hiljuti pandi mulle koju kaugloetav elektrimõõdik, millel on lisafunktsioonina küljes hetkel tarbitava elektrikoguse

näit. Vaatasin siis toas ringi ja ütlesin tuvastada, mis jubinad mul üleliigselt elektrit tarbivad. Esimesena jäi silma laaduv mobiiltelefon. No seda saab ka autos sõiduajal laadida! Seega – siuhti! pistik seinast välja ja vuta-vuta! mõõdikut vaatama. Nii – oli 0,652 kW, nüüd on 0,648 kW. Praktiliselt ei mingit tulemust! Vaatasin veel ringi mõttega, et palju mul muud vidinad elektrit raiskavad? Lükkasin koraks veekannu sisse ja ehmuksin: mõõdik näitas 1,9 kW. Vee kann välja ja triikraud sisse – tulemus 1,3 kW. Triikraud välja...

Nüüd hakkas tekkima hasart. Vaatasin, mis juhtub, kui sisse on lülitatud vannitoa boiler ja ventilatsioon, telegas ning kõikide tubade tuled. Tulemuseks jälle 1,3 kW. Boiler välja, jooksuga mõõdiku juurde, näiduks 0,566 kW. Kui telegas läks välja, siis suurt midagi ei vähenenud, näit 0,523 kW, aga siin on süü selles, et telegas on uus. Lülitasin lisaks välja ka ventika – tarbimine vähenes 0,400 kW-ni. Kustutasin

maine kapital on hävitatud, iive ja rahvatervis ei anna enam lootust jätkusuutlikkuseks ning ligi veerand tööealisest rahvast on välismaale pagunud?

Presidendi ettepanek hakata veebilehel rahva käest küsima, millised on inimeste soovid ja ettepanekud, on ilmne katse vaid aega võita, et istuda Riigikogu haamriga lõmas-tatud maksumaksja palgal edasi niikaua kui vähegi võimalik. President ei öelnud sellega ju, et rahva soovid on valitsejail teada ja nüüd tuleb neid täitma hakata. „Harta 12” sisust nähtub niigi, et selle telijad on rahva ootustest ja poliitilistest seisukohtadest väga hästi teadlikud. Tähelepanuta jäi aga ka presidendil, et reaalsuses on needsamad inimesed

Millist nõu rahvas veebilehele saadab?

Näiteks millist nõu võiksin minaneile veebilehel anda? Ma saadaksin sinna veebilehele meie põhiseaduse teksti enne selle esimese paragrahvi esimese lõike seadusvastast moonutamist ja kindlasti ka loetelu Tartu Ülikooli majandusteaduskonna kohustuslikust õppematerjalist enne 1990. aastaid, teavet sellest ajast, kui seal veel tegelikku majandusteadust õpetati ja akadeemilist haridust anti. Nimelt erineb teadus nüüd võimurite egiidi all levitatavast mentaalsest publitsistikast selle poolest, et teadus tegeleb reaalsete faktide uurimisega, nende faktide korrektse fikseerimise, süstematiseerimise

Ilma majandusmatemaatikata ei saa riiki juhtida, ja pole olemas ei sotsialistlikku ega kapitalistlikku matemaatikat, küll aga on majandusalastel otsustel alati reaalsed sotsiaal-majanduslikud tagajärjed.

rahvast ikka ja jälle vaid petnud, petnud ja petnud. Nüüd kogutakse siis oma ohvritelt uusi valimislubadusi loosungite? Miks ei ole seni õigesti käitunud?

ja igakülgse analüüsimisega, mitte aga prognoosimise ja poliitilise ulmega. Kui 20 aasta jooksul ei ole suudetud isegi mitte statistikat Eestis teaduslikule aluspõhjale

Kuidas ma elektri

toatuled, ja elektrikulu jäi järele vaid 0,176 kW.

Elektrita ei saa elada

Nüüd läks natuke raskeks, sest toas oli pime ja mõõdiku juurde pidin minema ettevaatlikult, et mitte kukkuda ega saada laternat silma alla. Võtsin sülearvuti juhtme seinast välja, ja kulu vähenes 0,102 kW-ni. Käsikaudu kobades läksin modemi ja ruuteri juurde ning lülitasin need välja – tulemuseks 0,032 kW. Tundus juba hea ole-

ja külmaks. No olgu, suppi ei tee kuumaks, vaid õhkan sellele niikaua peale, kuni see soojaks läheb (vastupidine efekt kuumas supis peale puhumisega).

Olgu, ei pese end kodus, vaid lähen sõbrale külla ja pesen end tema juures, või siis äärmisel juhul käin mõne kaubanduskeskuse WC-s, kus saan habeme ära ajada. Ka telekat saan sõprade juures vaadata või siis ütlen teleka-poes, et enne teleka ostmist pean pildikastist

ANDRUS TAMM elektri kokkuhoiust:

Ei pese end kodus, lähen sõbrale külla ja pesen end tema juures, või siis äärmisel juhul käin mõne kaubanduskeskuse WC-s, kus saan habeme ära ajada. Ka telekat saan sõprade juures vaadata või telekapoes. Kuuma vett saan tasuta küsida bensukast, ning kui on oma kruus ja teepakike kaasas, siis on soe jook olemas. Särki pole vajagi triikida, sest kui jopet seljast ei võta, siis ei saa arugi, kas särk on triigitud või mitte.

vat, aga siis kuulsin, et külmkapp kergelt müriseb. Ootasin, kuni külmiku mürin-värin sai otsa ja vaatasin veel mõõdikut. See mulle juba meeldis, sest näit oli vaid 0,003 kW. Jäin mõttesse: mis edasi? Ma ei saa ilma elektrita elada, sest kodu ei või jääda ju pimedaks

kindlasti saama mulje nimelt seda saadet vaadates, mille ajal ma ennast poodi sätin. Kuna telegaid müüvaid poode on palju, siis saab enam-vähem kõik huvitavad saated ära vaadata. Kuuma vett saan tasuta küsida bensukast, ning kui on oma kruus ja teepakike kaasas,

riigiõun

VANAEMA SÜLES:

Feja Raim käib tihti koos tütre Charlotiga koosolekutel ja poliitilis-hariduslikku laadi üritustel. Pildil ollakse Tallinnas Hopneri majas tänavusügisese populaarses poliitika õhtukoolis. Peab ju eesti laps varakult elutegelikkusega kurssi saama, et ta kergemeelselt ei usuks igasuguste poliitiliste silmamoondajate silmipimestavalt säravaid etteasteid.

Foto: Urmi Reinde

viia, siis mis hariv tulemus on veebilehel jagataval suvalisel teabel? Sellega ei saa ju riigi juhtkonnale elementaarsetki otsustamiseks vajaliku majandusharidust anda. Pealegi eeldab majandusmatemaatika kursuse omandamine mõnuainetest rikkumata aju olemasolu. Majandust juhivad objektiivsed faktorid, mis ei muutu sellest, kas keegi neid tunnistab või mitte. Ilma majandusmatemaatikata ei saa riiki juhtida, ja pole olemas ei sotsialistlikku ega kapitalistlikku matemaatikat, küll aga on majandusalastel otsustel alati reaalsed sotsiaal-majanduslikud tagajärjed.

Riik vajub

Pilk presidendi Jäkeldrisse kogunenud seltskonnale näitas pigem, et tegemist on laiendatud „kindralstaabi“ strateegia korrigeerimisega, kuhu näiteks Konservatiivset Rahvaerakonda ja teisi oma seisukohti selgesõnaliselt väljaütlejaid ligigi ei kavatseta lasta. Konservatiivne Rahvaerakond on aga erakond, kelle programmis on hartas loetletud ettepanekud mustvalgel kirjas.

Toimunu muster kinnitab veel kord „kindralstaabi“ selektiivset lähenemist demokraatia ja aususe mõistetele, ei enam. Riik aga vajub ja vajub...

MARGUS LEPA: Kui vihastate, sooritate mu vastu vihakuriteo; olge tuimad!

Nõmme Raadio juht Margus Lepa (pildil) saatis Kesknädalale mahuka fragmentaariumi, kus käsitleb nii elektrihinnaga seotud teemat kui ka vihakuriteo-seaduse menetlust. Tekst oli väga mahukas ja Lepa enda sõnul kohati „ootamatute väljajäteliste järgnevuste tõttu raskestimõistetav“, kuid toimetuse arvates siiski väga sisukas ülevaade selle sügise peamiste poliitilis-majanduslike meeleolude kohta.

Samuti on Lepa pöördunud nii Majandus- ja Kommunikatsiooni-ministeeriumi kui ka Rahandusministeeriumi poole teabenõuetega, et saada oma väga otsestele küsimustele vastuseid. Ka neid vastuseid on fragmentaariumis tsiteeritud.

Margus Lepa ise ütleb veel oma töö saatesõnas, et kuna tekst on nõudlik, „tuleb pisut aju pingutada, ent asja hõlbustamiseks käsitleb kirjatükk riigireetmist vaid ühes kitsas strateegilises valdkonnas. Neid valdkondi on veel. Rõhutaksin, et tegemist on süstemaatilise riigivastase tegevusega, mis sai alguse umbes inimpõlv tagasi ja mille viljad avaldusid kümnekonna aasta eest“.

Niisiis üritab radikaalide nimel esinev Margus Lepa tõestada seda, kuidas Eestis on valitsejate juhtimisel tegeldud riigireetmisega juba pikemat aega.

Tekst on 5. detsembri Kesknädala veebis. Head lugemist ja kommenteerimist!

Kn toimetus

jälgijaks hakkasin

siis ongi soe jook olemas. Särki pole vajagi triikida, sest kui jopet seljast ei võta, siis ei saa arugi, kas särk on triigitud või mitte. Kui arvuti on kaasas, siis, õnnistatud olgu meie e-riik – wifi levib pea kõikjal –, voolujuhtme saan kuskil ikka stepslisse pista.

Kokkuhoid on olemas ja see,

kuidas kokkuhoidu kompenseerida, on välja mõeldud. Kuipalju siis realselt kokku hoian?

Aktiivenergia kilovatt-tunni hind on päeval 0,456 € senti koos käibemaksuga, millele lisandub võrguteenus 0,648 € senti; kõigele sellele tuleb otsa taastuvenergiatasu 0,144 € senti käibemaksuga ja veel

elektriaktsiis koos käibemaksuga 0,828 € senti. Kui tund aega triikimisest hoidumist säästab kokku 1,3 kWh elektrit ehk rahas peaaegu 2 eurot, siis on tulemus ju hea. Aga midagi jäi kripeldama. Kui istun vaikselt pimedas, teekat ei vaata, sõõn külma toitu ega pese ennast, siis külmpapp, mis tarbib tund

aega vait olles 0,003 kWh, ei aita riigi majandusele kuidagi kaasa, sest käibemaksu laekumine on nullilähedane.

Võrguteenuse tasu on meil suurem kui elektrihind.

Seepärast teeb kõige rohkem muret, et kui kõik hakkavad minumoodi käituma, mis saab võrguteenust pakkuva Eleringi juhi Taavi Veskimägi töötasust, mis praegu on ligi 80 000 € aastas ehk ca 6666 € kuus?

Äkki võetakse talt minu pärast palka või preemiat maha, ja nii ta ei pääsegi põrgusse, millele need kuued tema palganumbris viitavad?..

Muudele elektriga seotud kõrgetele ameti-meestele ei julge mõeldagi, et mis nendega elektriga koonerdamisest juhtuda võib. Sedasi võidakse ka nende palganumbrist oma 100 € kuus maha võtta. Ja siin tunnetan juba streigiohtu kõige kõrgemal tasemel.

Valgamaa jõululoetus!

Maakonna Pensionäride Ühenduse jõulupidu

Reedel, 7. detsembril 12.00
Valga Kultuuri- ja Huvikeskuses

Maavanema tervitus, laste luulehetk, sõnavõttud.

Kõneleb: Heimar Lenk
Laulab: Boris Lehtlaan

Sisepääs kõigile vaba!

Meedia keskpunkt 5. detsembril kell 19.30 Kordussaadet peale keskööd ja 6. detsembril

• Eesti valitsuse suur elektrishow

• Riigis ainsana võitleb elektrihinna tõusu vastu Riigikogu opositsioon oma ööistungitega – meedia on vaikne, kuid koalitsioon tõmbleb

• Tallinna ärimehed varastasid Mustpeade vennaskonna, et magus maja endale saada

• Tiit Hennoste väidab Sirbis “Harta12” jälgedes, et kriis pole demokraatia, vaid eliitidemokraatia

Ekraanil on Urmi Reinde ja Mart Ummelas, saatejuht Heimar Lenk.

Riigil on kohustus kaitsta oma

20. Augusti Klubi korraldusel toimus Tartu Ülikooli raamatukogu konverentsisaalis 29. septembril 2012 konverents „Meie vabaduse mitu nägu”. Konverentsi ettekanded keskendusid lähiajaloole, selle uurimisele ja kajastamisele. 2013. aastal ilmub Rein Järliku toimetamisel konverentsi ettekannete kogumik. Kesknädal avaldab siinkohal II osa professor Mati Hinti samal konverentsil peetud kõnest. I osa ilmus 28. novembri lehes.

MATI HINT

„Elagem ilma valedeta!”
Solženitsõn (1974)

„... kes riisunud on koort,
need alati on poolt...”
Rajacas

Ajalugu

Räigeks ajaloo ideologiseerimise õigustamise ilminguks on nn Aaviksoo doktriin. Kui praegune haridus- ja teadusminister oli veel kaitseminister, avaldas ta seisukoha, mille järgi rahvusluse on õigus informatsiooniliseks enesemääratlemiseks. Selle eufemistliku akadeemilise sõnastuse taga on veendumus, et ajalugu võib kirjutada valikuliselt, segades tõtt ja valet, nii kuidas poliitiliselt kasulik (Aaviksoo 2010; Aaviksoo 2011). See on ajaloo erastamine ühe poliitilise suuna huvides. Selles doktriinis tunnen ma ära ENSV, kus ajalugu just niimoodi kirjutati. Aga selleski valdkonnas võib märgata kainenemist. Kihu ajalugu meelevaldselt ümber kirjutada hakkab vastukaaliks saama objektiivsemaid käsitlusi. Näideteks on Tarmo Vahteri menuraamat „Vaba riigi sünd” (2011) ja kas või Maalehes ilmuvad ajaloo-teemalised kirjutised. Välisriikide diplomaatide mälestustest selgub samuti, mis osa kellelgi Eesti iseseisvumisvõitluses oli või polnud. Informatiivsed on nimeindeksid: enamasti on niisugustes raamatutes kõige rohkem viiteid Arnold Rüütli ja Edgar Savisaare nimede järel.

President Toomas H. Ilves

meenutas mõne aasta eest,

kuidas laulev revolutsioon paistis piiri taha ning mismoodi maailm selle vastu võttis (Ilves 2008). Kui Eestis oli laulva revolutsiooni kõrgaeg, siis oli Läänele Nõukogude Liidu stabiilsus niivõrd tähtis, et Nõukogude–Ameerika suhete asjatundja, USA välispoliitika mõjutaja ja hilisema asevälisministri Strobe Talbotti arvates oli 1989. aastal aeg loobuda aegunud mittetunnustamispoliitikast. Raadio Vaba Euroopa eesti, läti ja leedu toimetustele anti käsk mitte propageerida iseseisvust, vaid mingit alternatiivassotsiatsiooni NSV Liidu koosseisus [seega liidulepingut!]. Prantsusmaa välisminister Roland Dumas ütles, et Prantsusmaa ei saa kuidagi toetada Balti riikide iseseisvumist. Suurbritanniale ei meeldinud Saksamaade ühinemine. Saksamaa huvides olevat olnud ka Balti riikide jäämine NSV Liidu koosseisu. Niisugune oli reaalselt Lääne suurriikide „toetus” Baltimaade iseseisvumisele: Baltimaade iseseisvusvõitlejad nimetati Läänes paadikõigutajateks. Võib nõustuda Rootsi diplomaadi Dag Sebastian Ahlanderi tagantjärelehinnanguga: Baltimaade iseseisvusmeelsete poliitikute puhul oli teadmatus õnnistuseks – nad ei taibanud, kui üksi Lääs nad jätnud oli. (Simson & Ahlander 2012; Ahlander 1993) Tinglikult võib Eesti (teiste Baltimaade puhul vähem) iseseisvusvõitlejad jagada kahte leeri selle põhjal, kas nad lootsid iseseisvust saavutada Eesti Vabariigi *de jure* kestvale kontinuiteedile ja Lääne poliitilisele toetusele tuginedes (Eesti Kongress) või eeskätt omal jõul impeeriumist ennast lahti rebides (Rahvarinne, viimane Ülemnõukogu). Erastatud ajalookirjutamine püüab näidata, et teostus esimene liin, tegelikkuses võttis *de jure* liin 1992. aastal üle teise liini poolt *de facto* kätte võidetud iseseisvuse.

Rahvas

Iseseisvumisvõitluse ajal kujutlesime, et vaba Eesti ühendab jälle kõik eestlased ja et väliseestlased tulevad koju, Eestisse. On läinud vastupidi:

majanduslike raskuste tõttu on 100 000 eestlast kodumaalt lahkunud. Eesti riik selle probleemi vastu huvi ei tunne, kodumaalt lahkumist esitatakse vabade inimeste valikuvabadusena. Viimane kord oli eestlastel lootus tõusta positiivse loomuliku iibega rahvaste hulka laulva revolutsiooni aegsetel ja järgsetel ühiskondliku optimismi aastatel. Demograafilist situatsiooni nende aastate järel on rahvatervishoiu uurija Jaak Uibu nimetanud kidumiseks. Praegu on kidumine asendumas kollapsiga, mille üheks teguriks on reproduktiivses eas inimeste massiline väljaränne. Üksnes Suur-Helsingi piirkonnas elab üle 30 000 registreeritud eestlaste (pluss ajutised). Eestis on laste vähesuse tõttu või seda ettekäändeks tuues käivitatud koolisüsteemi reform, mis tegelikkuses tähendab koolide massilist sulgemist; välismaal (nt Iirimaal ja Soomes) avatakse koole ja lasteaedu eesti lastele. Võõrsilt tagasipöördujate probleemidest rääkides ütleb etnoloog Aet Annist: „Me räägime tagasitulemisest, aga praegu läheb ära uskumatutes kogustes inimesi. Eestis ei ole tegeldud inimlikkuse loomisega, vaid pigem on äärmuslikus turumajanduslikus keskkonnas loodud olukord, kus mingil seltskonnal ja eliidil on hea, ülejäänutel mitte nii väga. [---] Meil on vaja inimlikku elu kõigile.” (Aljas 2012)

Võõrtöölise ootel

Sellisel taustal kõnelevad majandusteadlased ja ettevõtjad üha tungivamalt võõrtööjõu sissetoomise vajadusest. Kõige sagedamini välja pakutud arv on 100 000 võõrtöölise. Muidugi ei tuleks nii suur hulk võõraid Eestisse korraga, aga siiski on see sisuliselt rahvastikuvahetuse poliitika – omad minema, võõrad asemele. Riiki, seejuures rahvusriiki, käsitatakse nagu kasumit taotlevat ettevõtet. Kui suund võetakse niisugusele tööjõupoliitikale, siis tuleb mõelda ka sellele, kus tulnukad elama hakkavad, kus hakkavad paiknema nende lasteaiaid ja koolid, mis keeles need koolid toimima hakkavad jne. Jaka sellele tuleks mõelda, kas ja kui kaua nende inimeste või nende järgmise põlvkonna nõudmisi elustandardi suhtes õnnestub hoida riigile jõukohasel tasemel. See on enasthävitav projekt, millest ettevõtjad võtavad sellest saadava kasu kiiresti välja, kõik prob-

leemid aga peab lahendama ühiskond, nii kaua kui see üldse võimalik on. Nii oleks valitsejatele sobimatu rahvas välja vahetatud ühe või kahe põlvkonna kestel, koos järelejäädud põliselanikkonnale paratamatuks tehtud keelevahetusega.

keel on Tallinna avalikus ruumis üha häälekamalt kuuldav. See on riigi tööjõupoliitika otsene tagajärg, mida ei maksa seletada linnavalitsuse ja linnaeapa Edgar Savisaare venesöbralikkusega. Savisaare venesöbralikkuski pole tegelikkuses midagi muud kui

suhtluskeel on loomulikult vene keel. Ja on õnn, et Narvast ja mujalt Ida-Virumaalt on õdesid peale tulemas, nii kaua kui on.

Ka Mart Kadastik

on seda märganud: „Arste napib. Tartu täiendab oma ridu

OMAVALITSUSFOORUM KESKENDUS ÕPETAJATELE: 30. novembril Tallinnas Tehnikaülikoolis peetud kaheksas omavalitsustegelaste mureks ja õpetajate palkade üle. Üle Eesti kokku sõitnud omavalitsustegelaste mureks on hariduse andmine maal ja valitsuse ebaselged signaalid riigieelarves õpetajate palgaraha lubatud tõusuks. Mati Hint kirjutab, et Orissaare vallavanem Aarne Põlluäär on võtnud sõna „minister Jaak Aaviksoo likvidaatorliku plaani vastu, mida Põlluäär nimetab mõistlike argumentideta jaburaks ja läbimõtle matuks kavaks. Vallavanem Põlluäär näeb Aaviksoo tegevuses joont, nagu ei jätkuks Eesti riigil enam tahet meie uue põlvkonna harimiseks”. Foto Raepress

Eesti rahva demograafilise kidumise kaasneb kvaliteediaspekt – depressiivsuse, kurjuse, kadetsemise, parastamise kasv. Miks see nii on, selle näiteks on käesoleval aastal välja pakutud õpetajate palgatõusu meetod – minimaalne palgatõusu-rahva peab tulema teiste õpetajate koondamisest. Riik ei kaitse isegi oma vähe- vaitajad jne lähivad välis- maale, asemele oodatakse töö- jõudu Ida-Virumaalt, sealt lahkujate asemele tuleb töö- jõud SRÜ-st. Praegu tühjad kohad Tallinnas ja Tartus läbi häda veel täidetakse. Olen viimaste aastate kestel korduvalt olnud Tallinna haiglate patsient, tunnen seetõttu kõrvaltvaates haiglate personali koosseisu. Arstid on enamasti eestlased (ja väga head). Õdede tasemelt alates ja allapoole on ülivaldavalt tegemist venekeelse personaliga, kelle eesti keele oskuse tase on erinev, hooldajate puhul tihti olematu (aga seda kompen- seerib nende naiste inim- armastus ja hea tahe). Õdede ja hooldajate omavaheline

väiklasest kiusamisest ja kät- temaksust loobumine ning võrdne suhtumine kõigisse. Riik on loonud rahvastiku- rände mehhanismi, mis soodustab tervete erialade kolimist Eestist, eriti Tallinnast, Soome ja mujale välismaale – eestlastest arstid, meditsiini- õed, bussijuhid, ehitajad, kee- vitajad jne lähivad välis- maale, asemele oodatakse töö- jõudu Ida-Virumaalt, sealt lahkujate asemele tuleb töö- jõud SRÜ-st. Praegu tühjad kohad Tallinnas ja Tartus läbi häda veel täidetakse. Olen viimaste aastate kestel korduvalt olnud Tallinna haiglate patsient, tunnen seetõttu kõrvaltvaates haiglate personali koosseisu. Arstid on enamasti eestlased (ja väga head). Õdede tasemelt alates ja allapoole on ülivaldavalt tegemist venekeelse personaliga, kelle eesti keele oskuse tase on erinev, hooldajate puhul tihti olematu (aga seda kompen- seerib nende naiste inim- armastus ja hea tahe). Õdede ja hooldajate omavaheline

Ida-Virumaalt kaaperdatud arstidega, Ida-Virumaale värvatakse arste Venemaalt.” (Kadastik 2012) Eesti on kogemus, et ka hästi integreerunud, kuid privileegid kaotanud vähemus võib kriisi korral oma riigi reeta. Hitleri kutsel lahkusid baltisakslased 1939. aastal Eestist ja Lätist. Kodumaa mahajät- misele tõukas neid peale hirmu tuleviku ees ka natsipropa- ganda, mis leidis baltisaks- lastes soodsa pinnase, see- juures pigem noorema põlv- konna hulgas, kes oli Eestis keeleliselt integreerunud. Ei ole põhjust arvata, et see oleks praegu teisiti. Vene- keelne elanikkond on Eestile probleem, millel ei ole kerget lahendust. Mõneski asjas on Eesti riik ennast venekeelsete suhtes kehtestanud viisil, mida venelased võivad tajuda taht-liku solvanguna, alandusena, kiusuna (Pronksõdurile antud lubaduste rikkumine, vene- laste isikunimede kirjutamine, venekeelse õppe tõrjumine). See ei aita kaasa Eesti suhtes

KESKNÄDALA sooduskampaania ainult aastatellimusele –
12 kuud 20 eurot!
Kampaania kehtib 30. novembrist 2012 kuni 31. jaanuarini 2013

rahvast // osa

lojaalse hoiaku kujunemisele venelaste hulgas.

Samal ajal kui keelatakse venekeelne õpe eragümnaasiumideski, aetakse üha peale-tükkivamalt Eesti koolide ingliskeelsetamist liini. Eesti gümnaasiumide üleviimist rahvusvaheliselt tunnustatud ingliskeelsele bakalaureuse-õppele pani hiljuti ette üks Tallinna Ülikooli üliõpilane (Pedanik 2012). Kohe teotas seda mõtet haridustegelane Ene Grauberg, kes kinnitas, et noorte hulgas olid 1990. aastate ingliskeelse bakalaureuseõppe koolid Tallinnas ja Tartus ääretult populaarsed (Grauberg 2012). Siis tuleks ka õpetajaskond välja vahetada, omakeelsed lahti lasta ja ingliskeelsed koos õppematerjalidega sisse osta.

Eetilisi ja rahvuslikke probleeme selliste ettepanekute tegijatel nähtavasti ei ole. Aga nad ei küsi isegi seda, missuguse palgaga sisseostetud õpetajad lepiksid (kuid see ongi rahvusliku katastroofi kõrval tühine probleem). Mõni venekeelne kool võib sellest ideest kinni haarata: missuguste seaduseväänamistega seletada siis, et ingliskeelne õpe on mõeldud ainult eesti koolidele? Oleks Eesti Vabariigi tõeliselt võigaskarikatuur, kui eesti koolides pursitaks puuinglist ja vene koolides puueestit. Oma eesti rahva sotsiaalne ja hariduslik lõhestamine kaheks või enamaks Eestiks ei aita kuidagi kaasa ühtsema Eesti kujunemisele. Eesti ühiskond elab järjest tugevneva ingliskeelsetamise surve all ning Eesti eliidiks hakanud seltskonnale on see vastuvõetav. Tahaks teada, kust seda protsessi suunatakse. USA suursaadik Michael C. Polt ütles 20. oktoobril 2010 avalikul esinemisel Tallinna Tehnikaülikoolis, et käsitame (kas seda teeb USA?) Eestit kui suurt laboratooriumi. Tõepoolest: Eesti on piisavalt suur, et pidada siin läbiviidavat demograafilist ja sotsiaal-majanduslikku eksperimenti mudelina arvessevõetavaks; samas on Eesti ka sobivalt väike, et eksperimenti kontrollida. Kui aga eksperiment tooks kaasa sotsiaalse katastroofi, siis on selle mõju maailmale nii väike, et pole põhjust muret tunda.

2011. aasta rahvaloendus pidi andma diagnoosi paljudele Eesti demograafia muredele. Aga ka rahvaloenduse tulemuste esitamisel korratatakse keelilises väljenduses ENSV-aegset mõtetut ilukõnet: meile teatatakse pidulikult, et Eesti Vabariigis elavad 192 rahvuse esindajat, samal ajal kui eelmise rahvaloenduse ajal elasid siin ainult 142 rahvuse esindajat. Progress missugune!

Kool

Haridusministeeriumi andmetel õppis 1992/93. õppeaastal Eesti üldharidussüsteemis 216865 õpilast, 2011/12.

õppeaastal 142983 õpilast. Viimane arv on 19 aasta tagusest arvust ainult 65,9% ehk napilt 2/3. Vähem kui ühe põlvkonna kestel on õpilaste (st ka laste) arv langenud tubli kolmandiku võrra. Haridus- ja Teadusministeeriumis ette valmistatud kava järgi peab Eestis paari aastaga kaduma 50 gümnaasiumi. Haridusreformiks nimetatav hariduse kättesaadavuse likvideerimine toimub akadeemikust ministri Jaak Aaviksoo initsiatiivil. Ministeeriumi asekancler Kalle Küttis on avaldanud seisukoha, et Lõuna-Eesti maakondadesse pole vaja rohkem kui üks gümnaasium igasse maakonda, erandiks ainult Tartu linn.

See toob meelde üldtuntud lause vene kirjaniku Mihhail Saltõkov-Štšedrini klassikalise satiiirist „Ühe linna ajalugu“: „Sõitis Glupovisse sisse valge hobuse seljas, põle-

Orissaare vallavanem on sõnastanud paljude omavalitsuste ja nende juhtide mure. Haridus- ja Teadusministeerium pakub, et osa põhikoole võiks valdades muuta algkoolideks, seitsmendast klassist alates lapsed aga naaberomavalitsuse kooli saata (Lõhmus 2012). Sellega astutaks jälle lähemale Siim Kallase juba Eesti Komitees 1991. aastal välja öeldud mõttele, mille järgi riik peaks tagama üksnes kuueklassilise hariduse ja ülejäänud oleks maksuline. Siim Kallase juhtimõtteks oli juba enne Eesti krooni tulekut, et tasuta arstiabi ja tasuta haridus on Eesti krooni vaenlased (Madis Hint 1991).

Objektiivne statistika näitab,

et Eesti haridustase käib alla: 2009. aastal oli 27,5% 25–34aastastest noortest madalama haridusega kui

Eesti ühiskond elab järjest tugevneva ingliskeelsetamise surve all ning Eesti eliidiks hakanud seltskonnale on see vastuvõetav. Tahaks teada, kust seda protsessi suunatakse. USA suursaadik Michael C. Polt ütles 20. oktoobril 2010 avalikul esinemisel Tallinna Tehnikaülikoolis, et käsitame (kas seda teeb USA?) Eestit kui suurt laboratooriumi.

tas maha gümnaasiumi ja kaotas ära teadused.” On Ameerikaski üldteada: kooli sulgemine hävitab sotsiaalselt terve linna. Saaremaale koos Muhu saarega on lubatud jätta kaks gümnaasiumi, mõlemad Kuresaarde, kaduma peab kooli gümnaasiumiosa Orissaares ja Leisis (kadunud on nad juba Kihelkonnal ja Mustjalas).

Orissaare vallavanem Aarne Põlluäär

argumenteeris 26. septembril koguni mõlemas Saaremaa lehes – Meie Maas ja Saarte Häälles (Põlluäär 2012a ja 2012b) – minister Jaak Aaviksoo likvidaatorliku plaani vastu, mida Põlluäär nimetab mõistlike argumentideta jaburaks ja läbimõtlematuks kavaks. Mis kell peab õpilane Kuivastus ärkama, et jõuda 80 kilomeetri kaugusele Kuresaarde kooli, ja mis kell jõuab ta koju tagasi? Vallavanem Põlluäär näeb minister Aaviksoo tegevuses joont, nagu ei jätkuks Eesti riigil enam tahet meie uue põlvkonna harimiseks. Aaviksoo meetod õpetajate palga tõstmisel on koolide sulgemine ja õpetajate koondamine, aga vallavanem Põlluäär näeb selles meetodis lisaohu: koolide sulgemine nõrgestab kohalikke omavalitsusi niivõrd, et haldusreformi läbiviimise surve suureneb. Kohalikud juhid kaotavad näo, sest nad on juhtima valitud arengukavade põhjal, mis nägid ette kooli säilimise.

nende vanemad ja ainult 15,8% oma vanematest parema haridusega (Heli Aru 2012). Riik ei suuda isegi järjest vähemale hulgale lastele anda eelmise põlvkonnaga võrdset haridust. Kas ei suuda või ei taha?

Koolide sulgemise ja õpetajate koondamise üheks argumentiks on nn pearaha põhimõte: riik rahastab õpilaskohti koolis, ja kui õpilasi jääb vähemaks, siis vähenevad vastavalt ka riigi rahaeraldised koolile. Seda rahaeraldamisalust esitatakse vääramatu jõuna, mida ei ole võimalik muuta. Tegelikult on see ametnikuhingede nõks, mis seab lapse ja raha ühele pulgale. Mis keelaks olukorras, kus õpilasi jääb vähemaks, seostada pearaha õpetajatega, nii et õpetajad ei elaks pidevas töö kaotamise hirmus ja õpilastel oleks õpetaja ligemal kui nn normaaltäitumusega klassides? See jätkaks vähemalt tulevikulootuse ega tooks riigile varasemaga võrreldes mingeid täiendavaid rahalisi lisakulutusi.

Koolireformi läbisurumine eeldab õpetajate ja kooli juhtide ajupesu või kuuletumata sundimist. Ajupesu käivitati: augustist alates on õpetajate Lehe peatoimetajaks suurte poliitagitatori kogemustega Kalle Muuli, kellel pole mingit erialast puutepunkti ei hariduse, kooli, ülikooli-hariduse ega teadusega.

Algus ilmus 28. novembri Kesknädalas

TALLINNA TV 10. - 16. detsember

ESMASPÄEV, 10.12

06:00 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
06:15 Euroopa tee 11/13*
06:30 Aleksei Turovski lood, 17*
07:00 Mina, tallinlane*
07:30 Inimese mõde*
08:00 Kas tohib?*08:30 Suured helid*
09:20 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
09:35 Euroopa tee 11/13*
09:50 Aleksei Turovski lood, 17*
10:20 Mina, tallinlane*
10:50 Inimese mõde*
11:20 Kas tohib?*11:50 Korvpall.
13:55 Info TV
15:00 OTSE: Ulekanne Riigikogust
18:00 TÄNA. Lühiuudised
18:05 Guitarramboree 2012, 1. osa
18:30 Terve tervis*
19:00 TÄNA. Lühiuudised
19:05 Kaming suun - TTVs tulekul...
19:30 Pealinnapilt
20:00 TÄNA. Uudised
20:30 Inimese mõde*
21:00 TÄNA. Lühiuudised
21:05 Luubi all*
21:30 Paani labürint
22:00 TÄNA. Lühiuudised
22:05 Paani labürint jätkub
23:35 Sini-valge lipu all*
00:00 TÄNA. Lühiuudised*
00:05 Guitarramboree 2012, *
00:30 Terve tervis*
01:00 TÄNA. Lühiuudised*
01:05 Kaming suun - TTVs tulekul...*
01:30 Pealinnapilt*
02:00 TÄNA. Uudised*
02:30 Inimese mõde*
03:00 TÄNA. Lühiuudised*
03:05 Luubi all*
03:30 Paani labürint*
04:00 TÄNA. Lühiuudised*
04:05 Paani labürint jätkub*
05:35 Sini-valge lipu all. Tallinna lipp ja Vana - Toomas*

TEISIPÄEV, 11.12

06:00 TÄNA. Lühiuudised*
06:05 Guitarramboree 2012, 1*
06:30 Terve tervis*
07:00 TÄNA. Lühiuudised*
07:05 Kaming suun - TTVs tulekul...*
07:30 Pealinnapilt*
08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 Inimese mõde*
09:00 TÄNA. Lühiuudised*
09:05 Luubi all*
09:30 Paani labürint*
10:00 TÄNA. Lühiuudised*
10:05 Paani labürint jätkub*
11:35 Sini-valge lipu all. Tallinna lipp ja Vana - Toomas*
12:00 Ulekanne Riigikogust*
16:00 Info TV
17:05 Kaming suun - TTVs tulekul...*
17:30 Pealinnapilt*
18:00 TÄNA. Lühiuudised
18:05 Guitarramboree 2012, 2. osa
18:30 Kas tohib?*19:00 TÄNA. Lühiuudised
19:05 Tallinlase tarbeks
19:30 Linnaosa lood
20:00 TÄNA. Uudised
20:30 Ühistegevuse pooltund
21:00 TÄNA. Lühiuudised
21:05 Helsinki - Tallinn
21:30 Vaba mõtte klubi
22:00 TÄNA. Lühiuudised
22:05 Vaba mõtte klubi jätkub
22:35 Pillipidu. Harmoonika 2012, 1. osa*
23:35 Meistrite linn. Pagarid*
00:00 TÄNA. Lühiuudised*
00:05 Guitarramboree 2012, 2. osa*
00:30 Kas tohib?*01:00 TÄNA. Lühiuudised*
01:05 Tallinlase tarbeks*
01:30 Linnaosa lood*
02:00 TÄNA. Uudised*
02:30 Ühistegevuse pooltund*
03:00 TÄNA. Lühiuudised*
03:05 Helsinki - Tallinn*
03:30 Vaba mõtte klubi*
04:00 TÄNA. Lühiuudised*
04:05 Vaba mõtte klubi jätkub*
04:35 Pillipidu. Harmoonika 2012*
05:35 Meistrite linn. Pagarid*

KOLMAPÄEV, 12.12

06:00 TÄNA. Lühiuudised*
06:05 Guitarramboree 2012, 2*
06:30 Kas tohib?*07:00 TÄNA. Lühiuudised*
07:05 Tallinlase tarbeks*
07:30 Linnaosa lood*
08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 Ühistegevuse pooltund*
09:00 TÄNA. Lühiuudised*
09:05 Helsinki - Tallinn*
09:30 Vaba mõtte klubi*

10:00 TÄNA. Lühiuudised*
10:05 Vaba mõtte klubi jätkub*
10:35 Pillipidu. Harmoonika 2012*
11:35 Meistrite linn. Pagarid*
12:00 OTSE: LV Pressikonverents
12:30 Tallinlase tarbeks*
12:55 Linnaosa lood*
13:25 Ühistegevuse pooltund*
13:55 Info TV
15:35 LV Pressikonverents*
16:05 Linnaosa lood*
16:35 Helsinki - Tallinn*
17:00 Vaba mõtte klubi*
18:00 TÄNA. Lühiuudised
18:05 Guitarramboree 2012, 3
18:30 LV Pressikonverents*
19:00 TÄNA. Lühiuudised
19:05 Teeme ise
19:30 Meedia keskpunkt
20:00 TÄNA. Uudised
20:30 OTSE: Tallinn 24
21:00 TÄNA. Lühiuudised
21:05 OTSE: Tallinn 24 jätkub
21:30 Linn ja muusika
22:00 TÄNA. Lühiuudised
22:05 Heeroldi jutud*
22:35 Pillipidu. Harmoonika 2012*
23:35 Sini-valge lipu all. Johann von Uexküll*
00:00 TÄNA. Lühiuudised*
00:05 Guitarramboree 2012, 3*
00:30 Meedia keskpunkt*
01:00 TÄNA. Lühiuudised*
01:05 Teeme ise*
01:30 LV Pressikonverents*
02:00 TÄNA. Uudised*
02:30 Tallinn 24*
03:00 TÄNA. Lühiuudised*
03:05 Tallinn 24 jätkub*
03:30 Linn ja muusika*
04:00 TÄNA. Lühiuudised*
04:05 Heeroldi jutud*
04:35 Pillipidu. Harmoonika 2012*
05:35 Sini-valge lipu all*

NELJAPÄEV, 13.12

06:00 TÄNA. Lühiuudised*
06:05 Guitarramboree 2012, 3. osa*
06:30 LV Pressikonverents*
07:00 Terve tervis*
07:05 Teeme ise*
07:30 Meedia keskpunkt*
08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 Tallinn 24*
09:00 TÄNA. Lühiuudised*
09:05 Tallinn 24 jätkub*
09:30 Linn ja muusika*
10:00 TÄNA. Lühiuudised*
10:05 Heeroldi jutud*
10:35 Pillipidu. Harmoonika
11:35 Sini-valge lipu all. Johann von Uexküll*
12:00 Teeme ise*
12:25 Meedia keskpunkt*
12:55 Linn ja muusika*
13:25 Info TV
15:10 LV Pressikonverents*
15:40 Teeme ise*
16:05 Meedia keskpunkt*
16:35 Linn ja muusika*
17:05 Tallinn 24*
18:00 TÄNA. Lühiuudised
18:05 Guitarramboree 2012, 4
18:30 SPA - müüdid ja tegelikkus*
19:00 TÄNA. Lühiuudised
19:05 Päevakava
19:30 Inimeste lood
20:00 TÄNA. Uudised
20:30 Kultuurimeetri arhiivist. Geomeetiline inimene
21:00 TÄNA. Lühiuudised
21:30 Sügispealinn
22:00 Elusalt või surnult
22:05 Meistrite linn.
23:30 Relvameistrid*
00:00 TÄNA. Lühiuudised*
00:05 Guitarramboree 2012, 4*
00:30 SPA - müüdid ja tegelikkus*
01:00 TÄNA. Lühiuudised*
01:05 Päevakava*
01:30 Inimeste lood*
02:00 TÄNA. Uudised*
02:30 Kultuurimeetri arhiivist. Geomeetiline inimene*
03:00 TÄNA. Lühiuudised*
03:05 Sügispealinn*
03:30 Elu peeglis*
04:00 TÄNA. Lühiuudised*
04:05 Elusalt või surnult*
05:30 Meistrite linn. Relvameistrid*

REEDE, 14.12

06:00 TÄNA. Lühiuudised*
06:05 Guitarramboree 2012, 4*
06:30 SPA - müüdid ja tegelikkus*
07:00 TÄNA. Lühiuudised*
07:05 Päevakava*
07:30 Inimeste lood*
08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 Kultuurimeetri arhiivist. Geomeetiline inimene*
09:00 TÄNA. Lühiuudised*

09:05 Sügispealinn*
09:30 Elu peeglis*
10:00 TÄNA. Lühiuudised*
10:05 Elusalt või surnult*
11:30 Meistrite linn.
12:00 Relvameistrid*
12:25 Päevakava*
12:55 Inimeste lood*
13:25 Kultuurimeetri arhiivist*
13:25 Info TV
15:40 Päevakava*
16:05 Inimeste lood*
16:35 Kultuurimeetri arhiivist*
17:05 Sügispealinn*
17:30 Elu peeglis*
18:00 TÄNA. Lühiuudised
18:05 Guitarramboree 2012, 5*
18:30 Aleksei Turovski lood, 17*
19:00 TÄNA. Lühiuudised
19:05 Linnaliiklus*
19:30 Oma Valitsus
20:00 TÄNA. Uudised
20:30 Kultuurimeeter
21:00 TÄNA. Lühiuudised
21:05 Teeme ise*
21:30 Heeroldi jutud
22:00 TÄNA. Lühiuudised
22:05 Siuru tormid ja tungid*
22:50 Salongiõhtu*
00:00 TÄNA. Lühiuudised*
00:05 Guitarramboree 2012, 5*
00:30 Aleksei Turovski lood, 17*
01:00 TÄNA. Lühiuudised*
01:05 Linnaliiklus*
01:30 Oma Valitsus*
02:00 TÄNA. Uudised*
02:30 Kultuurimeeter*
03:00 TÄNA. Lühiuudised*
03:05 Teeme ise*
03:30 Heeroldi jutud*
04:00 TÄNA. Lühiuudised*
04:05 Siuru tormid ja tungid*
04:50 Salongiõhtu. Peterburi*
06:00 Info TV

LAUPÄEV, 15.12

08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 TeTeVeke. Multifilmid
08:40 Päevakava*
09:05 Guitarramboree 2012*
09:30 Vaba mõtte klubi*
10:30 Kultuurimeeter*
11:00 Jäijed*
11:30 Teatrietendus. Need kauged ajad*
13:30 Info TV
15:30 TeTeVeke. Multifilmid*
15:40 Tallinn 24*
16:35 Jäijed*
17:05 Päevakava*
17:30 Kultuurimeeter*
18:00 TÄNA. Lühiuudised
18:05 Tallinlase tarbeks*
18:30 Elu peeglis*
19:00 Linnaosa lood*
19:30 Keskkonnanädal
20:00 TÄNA. Uudised
20:15 Linn ja muusika*
20:45 Helsinki - Tallinn*
21:10 Siuru tormid ja tungid
Tallinnas 2/2*
21:45 Pillimeeste klubi
22:45 Jõhvi Balletifestival 2012. Ratsaväe puhkepeatus
23:25 TÄNA. Uudised*
23:40 Tallinlase tarbeks*
00:05 Elu peeglis*
00:35 Linnaosa lood*
01:05 Keskkonnanädal*
01:35 Linn ja muusika*
02:05 Helsinki - Tallinn*
02:30 Siuru tormid ja tungid
Tallinnas 2/2*
03:05 Pillimeeste klubi*
04:05 Jõhvi Balletifestival 2012. Ratsaväe puhkepeatus*
04:45 Info TV

PÜHAPÄEV, 16.12

08:00 TÄNA. Uudised*
08:15 TeTeVeke. Multifilmid
08:25 Elu peeglis*
08:55 Tallinlase tarbeks*
09:20 Keskkonnanädal*
09:50 Aleksei Turovski lood, 38*
10:20 Sügispealinn*
10:45 Terve tervis
11:15 Pillimeeste klubi*
12:15 Jõhvi Balletifestival 2012*
12:55 OTSE: Korvpall
15:00 Info TV
15:55 TeTeVeke. Multifilmid*
16:05 Keskkonnanädal*
16:35 Terve tervis*
17:05 Sügispealinn*
17:30 Aleksei Turovski lood, 38*
18:00 Inimeste lood*
18:30 Heeroldi jutud*
19:00 Jäijed*
19:30 Terve tervis*
20:00 TÄNA. Nädala kokkuvõte
20:15 Käed eemale Mississippist
21:55 Mina, europlane 9/11*
22:10 Suured helid. Orefestival
23:40 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
23:55 Heeroldi jutud*
00:25 Inimeste lood*
00:55 Korvpall*
01:30 Suured helid*
04:30 Info TV

Nädala juubilar HILDA TABA 110

Eesti esimese pedagoogikadoktori ja kogu maailmas hästi tuntud haridusteaduse klassiku Hilda Taba sünnist möödub 7. detsembril 110 aastat.

Kanepi vallas Kooraste külas sündinu ja koolijuhatajast isa käe all Kooraste vallakoolis ning seejärel Võru Rahvahariduse Seltsi tütarlastegümnaasiumis õppinu sai 1921 algkooliõpetaja diplomi, kuid õpetama ei läinud ning 1921–1922 õppis (nüüd juba eestikeelse) Tartu Ülikooli majandusteaduskonnas.

Ilmselt olid pedagoogikahuvid siiski tugevamad, ning 1922–1926 õppis Hilda Taba Tartu Ülikooli filosoofiateaduskonna pedagoogikaosakonnas ning õpingute kõrval töötas koduõpetajana. 1926 õnnestus tal saada Rockefelleri stipendium, mis võimaldas õppida USA-s, algul Bryan Mawri naiskõlledžis, kus ta kaitses magistrikraadi. 1927–1930 jätkas Hilda Taba õpinguid Columbia Ülikooli doktorantuuris, kus tegi ka doktoritöö William H. Kilpatricku juhendamisel. Uurimus *The Dynamics of Education* (Hariduse dünaamika) avaldati raamatuna Londonis 1932 (kordustrüki USA-s 1980, 2000, 2001).

Ameerikas tutvus Hilda Taba *progressive*-pedagoogikaga ja mitme maailmakuulsaga õpetajasega, kellest enim mõjutas tema kujunemist John Dewey.

1930. aasta lõpul tuli Hilda Taba tagasi Eestisse, lootes saada Peeter Põllu surma järel (1. septembril 1930) vakantsiks jäänud pedagoogikaprofessori ametikoha Tartu Ülikoolis. Kuna see ei õnnestunud, töötas ta aasta õpetajana Kehtna Kõrgemas Kodumajanduskoolis.

Üllataval kombel anti 1931. aastal Tabale ka Tartu Ülikooli diplom, kui TÜ päringutele oli Ameerikast tulnud kaitstud doktoritööd kinnitav vastus. Ometigi ta Tartu Ülikoolis tööd ei saanud; tänini on üheselt selgitamata ka tema kandidaerimisega seonduv. Leidmata Eestis võimetekohast rakendust, pöördus Hilda Taba 1932. aastal tagasi Ameerikasse. Kuna tal polnud USA kodakondsust, oli algus raske. 1933. aastal õnnestus saada saksa keele õpetaja koht Ohio Daltoni koolis, hiljem oli ta sama õppeasutuse õppekavadiirektor. Kuna see kool osales nn kaheksa-aastases uuringus (*Eight-Year Study*), puutus Taba kokku Ralph Tyleriga, kes tegeles kõnelause uuringu hindamisega. Tyler mõistis Taba pühendumust ja võttis ta tööle oma projekti – ühiskonnaõpetuse õppekava – koordinaatoriks. 1939. aastal sai Hilda Tabast õppekava-laboratooriumi juht Chicago Ülikooli juures. Sel ametikohal töötas ta 1945. aastani.

1940. aastate keskpaigaks oli Hilda Tabast saanud tunnustatud haridusteadlane. Ta algatas, kavandas ja juhtis mitmeid suuri uurimis- ja arendusprojekte, mis tegelesid rühmadevahelise tolerantsuskasvatusega (*intergroup education*, 1945–1951) ja California koolide ühiskonnaõpetuse õppekavade reorganiseerimise ja arendamisega (1951–1967), millel oli

ameerika ühiskonna eripära arvestades suur riiklik tähtsus. Enne Californias tööle asumist oli UNESCO professor Brasílias Sao Paulo ülikoolis.

Hilda Taba on kirjutanud üle 20 raamatu ja 50 artikli. 1962. aastast pärineb tema elutöö "*Curriculum Development: Theory and Practice*" (Õppe-

kavade arendus: teooria ja praktika), mida pikka aega kasutati õpetajakoolituse õpikuna nii USA-s kui ka Kanadas.

Eestit külastas Hilda Taba 1939. ja 1966. aastal, kuid tema tööd avastati eesti kooli tarbeks alles 1980-ndate lõpul. Teadlane suri 6. juulil 1967 ja on maetud San Franciscosse.

Hilda Taba andis väärtusliku panuse nii õppekava teooriasse kui ka praktikasse, eriti aga õppesisu valiku ja õpilaste mõtlemise arendamisse. Ka praegu räägime vajadusest pöörata erilist tähelepanu kriitilise mõtlemise arendamisele ning nn arusaamisega õppimise korraldamisele. Selleks on vaja õppesisu organiseerida tähenduslikult omavaks tervikuks. Hilda Taba "seitset sammu" oleks võimalik kasutada ka nüüdisaegses õppekavaarenduses. Ta rõhutas vajadust toetuda õpetamises lapse vahetule elukogemusele kui lähtealusele järkjärgulisel sotsiaalse kogemuse elementide omandamisel. See eesti haridusteadlane polnud mingi koolikauge teoreetik – tema tegevust iseloomustas pidev kontakt pedagoogidega, orienteeritus mitte ainult lapsele, vaid ka õpetajale; sellest ka tema ideede ulatuslik kasutamine õpetajakoolituses.

Hilda Taba ideid ja õppekavade struktuuri rakendati lähtealusena 1992. ja 1993. aastal Eesti Hariduse Arenduskeskuses tild-

hariduskoolide õppekava versioonide koostamisel, kuid poliitiliste otsustuste tõttu nende dokumentide edasiarendus peatati ning 1996., 2002. ja 2010. aasta riiklikes õppekavades neid ideid rakendatud pole.

Esimene Hilda Taba mälestuskonverents oli Tartu Ülikoolis 1992. aastal, teine – aastal 2002. Tänavu, klassiku 110. sünniaastapäeva puhul, korraldavad Hilda Taba mälestuskonverentsi *DKG International*'i Eesti organisatsioon ning Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia koolimuusika instituut koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumiga jt Eesti ülikoolidega. 7. ja 8. detsembril peetav konverents pakub võimaluse kuulata meie kaasaegseid juhtivaid õppekavateoreetikuid ja -praktikuid. Kutsutud kõnelejad hulgas on William Pinar (Kanada), Tero Autio (Eesti & Soome), Walter Parker (USA), Ulf Lundgren (Rootsi), Cathy Fagan (Ühendkuningriik). Töötubades käsitletakse hariduspoliitika ja õppekavade küsimusi laiemalt – vt <http://www.ema.edu.ee/>.

Küllap on lõpuks aeg Hilda Tabaloomingust midagi ka eesti keelde tõlkida ja meie koolikultuuri edendamiseks rakendada.

Urve Läänemets

Tallinn 10130
Toom-Rüütli 3/5
www.kesknadal.ee

Kas inimese elu ei maksa suurt midagi?

Kui Eesti taasiseseisvumise algaastatel klaarisisid allilma tegelased omavahel arveid, mistõttu Harjumaal tuli aasta jooksul neljakümne viiel korral (kui tollase politseibossi Herman Simmi ütlused tõesed on) sõita sündmuskohtadele, kus oli keegi mõrvatud, avastati toimepanijaist tühine osa. Selline riiklik suutmatuse löi rahvale tunde, nagu sõja ajal, et lihtsalt see olu nagu paratamatus ja vastutajaid polnud. Mitmed tulekahjud süütamiste ja õhkimistega jäid avastamata, sest sise-minister Lagle Pareki "täiesti uue näoga politsei" polnud kuritegudevastaseks võitluseks vastavat eriväljaõpet saanud.

Nüüd aga võime õhtulehest jt lehtedest lugeda, kuidas juba pikemat aega otsitakse päästetud ja terveks ravitud ning vabadusse lastud merikotka surmamises süüdlast, kuidas päästeamet on kasse puu otsast alla toonud, koeri kaevust ja põtru kraavist päästnud. Samas pole kuulnud ega lugenud sellest, et ka mõni inimelu kusagil oleks päästetud. Aina hukub neid ikka veel kaanteta kaevudesse kukkudes. Senini pole mitte keegi niiviisi kaotatud inimelude eest vastutanud. Kas võime sellest järeldada, et inimese elu on tänapäevases Eestis vähem väärt, kui looma või linnu oma?

Jaak Laidla Harjumaalt

Õppida pole kunagi hilja

Lappasin mardi- ja kadriajal läbi arutu hulga ajalehti. Hämmastusin: ei kusagil ühtki keskera-kondlaste pahategu, ei sõnagi Savisaare elust! Olgu õppind või õppimata kirjatsurad, kõik materidavad vaid oravaparteid – nähtust, mis juba 18 aastat, neist 15 aastal riigitüüri hoides, on näidanud rahvale enda meeletst ainuõiget tulevikuteed.

Pekstakse selle eest, et oravad on valmis saamas ülmodernere liberaaldemokraatliku riigiga. Võiks öelda: teedrajava riigiga, kus majandus ja turg moonutustest vaba, kus valitseb eeskujulik eelarvetasakaal ja kus rahvale on kõik ukсед ja teed võõrsile valla. Ja rahvas tungleb sinna minna enneolematu entusiasmiaga.

Kõik uus tuleb ikka läbi raskuste ja pisaratega, nagu praegune elektrituru avamine. Aga rahvas mõistab taaskord: valitsusel oli juba jälle nii üliväga õigus.

Miiks siis kirjatsurad ja memokraatide või tont teab kelle poolt üles ärritatud pimedad massid peavad oravatele klaperjahti? Mitu telekanalit lausa vahutavad oravavihast. TV3-s paugutab keegi musta habemega mees vaeseid loomakesi juba pikemat aega kolmeraudsest. Pihta just ei pane, aga seda sadistlikum on teguviis:

kimbutatavad on täiesti heitunud, surmkõhnad, vaat et lõpevad kätte ära...

Ja olgem ausad – kõik sai tegelikult alguse tänamatust Silverist. Kuidas küll meie rahvas, kes tahab olla läänekristlik, seda ei mõista? Kus on ta tõde ja õigus nüüd?

Midagi tuleks ette võtta. Olen ka mõelnud: miks vaikib Tartu Ülikooli eetikakeskus? Miks ei saada ta rahvale sõnumit? Saan aru küll, et keskusel käed-jalad tööd täis: vaja koputada tagurlaste (keskerakondlaste) moraali ja eetika pihta, manitseda punnkõhtsete pensionäride aplust. Hiljuti esitles keskuse juht pr Sutrop telepurgis ülipõnevat täringumängu, kus meie õpetajad saavad kujundada oma väärtushinnanguid.

Ja kas riigi (saan ma õigesti aru?) eetikakeskus saab ja tohibki praegusel momendil oma eetilise sõnumiga välja tulla? Meenutagem 1905. aasta lõhkumisi ja põletamisi.

Salamisi arvan, et Tartu eetikakeskuse sõnum siiski tuli – keeletohtri hr Sutropi kaitsvaloomulise arvamuse näol 9. novembril Postimehe netilehel. Kergem hakkas, aga mitte väga. Lisaks temale on oravaid julgenud kaitsta veel mõni sõltumatu PR-meis, ja ongi kõik. Rahva tänamatus – kahjuks on saatus ka mind selle rahva hulka

aheldanud – on suur, väga suur, liiga suur.

Näen nüüd, et sellele rahvale on tähtis üksnes rasvast läikiv lõug ja talle ei lähe korda suur liberaaldemokraatlik lõppeemärk. Veel aasta tagasi hüüdis üks tubli mees meie turuplatsil: „Keskerakond ja Savisaar on jaledad!“ Nüüd lõugab seesama mees seal-samas: „Reformierakond ja Ansip on jaledad!“

Oh seda rahvast küll! Ei aita siin Emajõe Ateenast antav eetikakaks, ei ülim PR-its, ka mitte tagasi mõistusele tulnud ajakirjandus. Avitab vaid vana ravitseja Aeg. Andkem aega: meie elu muutub ju järjest paremaks, järjest lõbusamaks. Ja rahva pilgud – tahaks väga loota – taas pöörduvad härdalt Reformierakonna suunas. Lõpetuseks oleks palve austet eetikakeskuse lugupeetud juhile: ehk leiaksite aega teha täringulauamäng ka pensionäridele? See tasuks mitmes mõttes ära. Eelkõige õpiksid vanurid uusi väärtusi hindama ja kindlasti kahaneks nende hulgas pesitsevate agarate lõputu vinguvuuldamine. Õppida pole ju kunagi hilja.

Juhan, õpikumiline vanur
Läänest, täpsemalt –
Lääne-Eestist

Kallis Jõuluvana.

Palun too meile jõuludeks uus, julge ja tark president ja peaminister. Teisi ministreid ja uut riigikogu oleks ka vaja, aga me ju teame kui raske on tänapäeval leida ausaid ja tarku inimesi. Aga kui Sa arvad, et jõuad, siis, palun, too. Meil on ilus pikke salm juba peas, ainult see koht kus räägitakse, et "aga ükskord algab aeg..." tuleb veel mõne korda üle harrata. Aga küll me selle ka selgeks saame!

Sind ootavad Eesti
Vabariigi lapsed.